

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.115

29.7.2021.

Zrenjanin

ZAPISNIK

Sa 114. sednice Komisije za žalbe, održane 29.7.2021. godine u 14 sati u Kulturnom centru Zrenjanina

Prisutni članovi Komisije: Zorica Višnjić, Vlado Mareš, Dragan Đorđević, Vida Petrović Škero, Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Jelena Spasić, Marija Babić, Vera Didanović i Momir Turudić

Odsutni članovi Komisije: Snežana Andrejević

Ostali prisutni: Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Bojana Cvejića na tekst objavljen u dnevnom listu „Informer“
2. Razmatranje žalbe Jovana Ćirića na tekst objavljen u nedeljniku „Pančevac“
3. Razmatranje druge žalbe Jovana Ćirića na tekst objavljen u nedeljniku „Pančevac“
4. Razmatranje žalbe Gradskog centra za socijalni rad Beograd na tekstove objavljene u dnevnom listu „Blic“ i na portalu „Blic.rs“
5. Razmatranje žalbe Komore socijalne zaštite na tekst objavljen u dnevnom listu „Blic“ i na portalu „Blic.rs“
6. Razmatranje žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen na portalu „Objektiv.rs“
7. Razmatranje druge žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen na portalu „Objektiv.rs“
8. Razmatranje žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen u dnevnom listu „Objektiv“
9. Razmatranje žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen na portalu „Republika.rs“
10. Razmatranje druge žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen na portalu „Republika.rs“
11. Razmatranje žalbe Igora Velimirovića da tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“
12. Razmatranje druge žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“
13. Razmatranje žalbe Igora Velimirovića na tekst objavljen u dnevnom listu „Informer“

Članovi Komisije su pre sednice obavešteni da je Asocijacija medija za zamenike na ovoj sednici izabrala Veru Didanović i Momira Turudića, a NUNS Mariju Babić, umesto odsutnih

Bojana Cvejića, Zlatka Čobovića i Tamare Skrozza, dok je UNS za ovu sednicu odredio Jelenu Spasić umesto Ljiljane Smajlović, koja je u međuvremenu podnela ostavku.

1. Bojan Cvejić, direktor lista „Danas“ podneo je žalbu, verujući da je spornim tekstom prekršena tačka 1 poglavlja Istinitost izveštavanja, jer je „Informer“ netačno naveo da je „Danas“ pod punom Đilasovom kontrolom, kao i da je objavio „sraman tekst u kojem se ceo srpski narod označava kao genocidna nacija“. Iz rasprave i odlučivanja o ovoj žalbi bila je izuzeta Jelka Jovanović, zaposlena u listu „Danas“. U toku rasprave, Vlado Mareš je ukazao da ovakvih slučajeva potpuno pogrešne interpretacije nečega što je objavljeno ima mnogo, posebno kad je reč o „Informeru“ i da je jasno da naslov uopšte ne odgovara tekstu, odnosno da je prekršen Kodeks novinara. Dodao je i da Komisija ne bi trebalo da se bavi time da li je „Danas“ pod Đilasovom kontrolom, jer nema nikakve informacije o tome, a da bi na medije trebalo primenjivati „pravo na pretpostavku nevinosti“ - da nisu ni pod čijom kontrolom dok se ne utvrdi drugačije. Vida Petrović Škero se saglasila sa tim da je reč o prekršaju Kodeksa u tački koja se odnosi na istinitost izveštavanja, kao i da naslov ne odgovara suštini teksta, već predstavlja čistu zloupotrebu, a upitala je i da li je reč i o uznemiravanju javnosti, jer se ovakvim tekstom podstiče atmosfera linča, a sadržina teksta uopšte ne proističe iz onoga što je „Danas“ objavio. Kad je reč o tome da li su tačni navodi da je „Danas“ pod Đilasovom kontrolom, misli da uvek treba poći od pretpostavke da je medij nezavisan, a da bi se utvrdilo drugačije moraju da postoje dokazi, kojih nema, kao i da Komisija nije nadležna da se izjašnjava o tome da li je neki medij pod nečijom kontrolom. Zato je dobar predlog da se Komisija o tome ne izjašnjava, jer svako ima svoj mišljenje, a dokaza nema ni sa jedne ni sa druge strane. Olivera Milošević je istakla da je „Informer“ objavio ostrašćenu i zlonamernu intepretaciju teme kojom se „Danas“ bavio, kao i da Komisija nije merodavna i ne treba da se bavi time ko ima uticaj u kojem mediju. Nakon rasprave, Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 1 poglavlja I i tačka 1 poglavlja II, tačnije smernica u okviru te tačke po kojoj naslov ne sme da se razlikuje od suštine teksta.

2.i 3. Komisija je o dve žalbe Jovana Ćirića vodila objedinjenu raspravu. Advokat Ćirić je ponovo ukazao na to da „Pančevac“, iz broja u broj, objavljuje o njemu neistine i vređa njegovu ličnost i dostojanstvo. Komisija je, u kraćoj diskusiji, podsetila da je reč o tekstovima koji se objavljuju već mesecima i da nema nikakvih novih detalja, te da bi trebalo doneti iste odluke kao i po prethodnim žalbama. Vera Didanović je istakla da je kampanja koja se vodi motivisana ličnim razlogom, ali da ovakvi slučajevi ukazuju i na neke probleme sa Kodeksom jer ih je teško podvesti pod neku određenu tačku. Članovi Komisije su jednoglasno odlučili da su u oba teksta prekršene tačke 2 i 5 poglavlja I, tačka 2 poglavlja II i tačka 1 poglavlja VII.

4.i 5. Komisija je vodila objedinjenu raspravu, budući da se žalba Komore socijalne zaštite odnosi na jedan iz serije tekstova na koju je žalbu podneo i beogradski Centar za socijalni rad. U obe žalbe je ukazano da je povređeno pravo na privatnost deteta, kao i da su iznete netačne i neproverene informacije u vezi sa radom Centa za socijalni rad, zasnovane isključivo na tvrdnjama majke. Iz rasprave i odlučivanja bila je izuzeta Vera Didanović, zaposlena u kompaniji Ringier Axel Springer, koja je izdavač „Blica“. Vida Petrović Škero je rekla da je, kao građanka, pratila ovaj slučaj, te da joj se čini interesantnim to što je o tome pisao samo jedan medij i to tako da objavi 15 tekstova o tome, što navodi na pomisao da je reč o izveštavanju u korist nečijih ličnih interesa, koji mogu biti i ispravni, ali je pitanje da li je to dozvoljeno. Rekla je da u ovom slučaju govorimo o tome da, sa jedne strane, stoji pravo na

slobodu govora – da se javnosti nešto saopšti, a sa druge - pravo na privatnost, o kojem se posebno mora voditi računa kad je reč o detetu. Ovde su glavni akteri roditelji, koji vode spor oko deteta, koje se tretira kao „bračna tekovina“, što nije dopušteno, jer se mora voditi računa o najboljem interesu deteta. Moguće je da su neki navodi iz tekstova tačni, rekla je, ali u novinama imamo priču koja se pravi samo na osnovu navoda jednog roditelja. Postavila je i pitanje – šta u ovom slučaju javnost ima pravo da zna? Javnost se uključuje u privatni odnos dvoje odraslih, deteta i sporednih likova, poput strica...U tekstovima se čak dovoljno ne objašnjavaju ni osnovne stvari: ko je doneo odluku o oduzimanju deteta majci, da li je konačna, da li postoje postupci po žalbama, a posebno treba voditi računa i o tome da je iz ovakvih sporova javnost isključena. Zato je, po njenom mišljenju, Kodeks grubo prekršen, jer je novinar o ovome trebalo da piše na drugačiji način, bez povrede prava na privatnost. Jelka Jovanović se saglasila sa ovim ocenama i dodala da su naši mediji u izveštavanju davno prešli granicu između onoga što je privatno i onoga što je javno i u ovom slučaju je to potpuno očigledno. Čini se i da postoji neki lični interes da se izveštava na ovakav način, što je nespojivo sa Kodeksom. Momir Turudić je rekao da je nesumnjivo reč o kršenju Kodeksa i moralnih načela, te da bi grubo kršenje Kodeksa predstavljalo i da je samo jedan tekst objavljen, a ne 15, a da u njima nema osnovnih informacija. Zato ovo liči i na mini kampanju protiv jedne institucije, bez osnovnih informacija o slučaju. Budući da je reč o detetu i posebno osetljivoj temi, prekršaj je utoliko drastičniji, jer može imati ozbiljne posledice na dete. Sličnog mišljenja kad je reč o posledicama po dete bila je i Jelena Spasić, koja je navela i da je potpuno prihvatljivo da mediji ukazuju na loš rad institucija, ali da to ne mogu da rade na ovakav način. Ukoliko postoji javni interes, to što Centar za socijalni rad ne može da se izjašnjava ne sme biti razlog da se mediji određenom temom ne bave, ali to treba da rade tako da ne prekrše pravo na privatnost deteta i da pruže sve informacije o slučaju, a ne da jedini izvor i sagovornik bude majka. Vlado Mareš je, međutim, rekao da „mu srce ne da da glasa da je Kodeks prekršen“. Rekao je da je saglasan sa Vesnom Stanojević i ministarkom Zoranom Mihajlović (čije su izjave prenete u tekstovima) da dete treba da se vrati majci i da, ako ima ikakve istine u tome što majka govori, postupak mora da se ponovi, te da je, u tom kontekstu, priča o prekršajima Kodeksa, nagađanje o posledicama, izmišljanje sekundarne viktimizacije „cepanje dlake na dva dela“ i zatvaranje očiju pred zlostavljanjem deteta koje se sada dešava. Dodao je i da novinari, iz iskustva sa socijalnim službama, znaju da se oni, kad god se pokrene sličan slučaj, potrudu da stave do znanja da je novinarima „prilično zabranjeno“ da se bave njihovim radom, te da, imajući to na umu, misli da novinarka ništa ne bi postigla i da je neprekidno od njih tražila informacije. Olivera Milošević je naglasila da su simpatije svih u Komisiji nesumnjivo na strani deteta i majke, ali da Komisija ne odlučuje o tome kome treba da pripadne dete, već o novinarskom postupanju, a jasno je da je Kodeks prekršen i da je detetu time naneta šteta. Marija Babić je navela da je nesporno da je detetu načinjena šteta i da bi to trebalo da bude ključna stvar. Ako je bilo dokaza, novinari je trebalo da pišu o ovom slučaju, o radu nadležnih službi, ali ne samo na osnovu iskaza majke koja iznosi veoma ozbiljne optužbe na račun oca. Dragan Đorđević je ukazao na to da je ključni problem povreda privatnosti deteta i dodao da ne može da se otme utisku da iza svega stoji nečiji lični interes. Zorica Višnjić je rekla da je reč o teškoj priči, koja je svakoga u Komisiji ganula, ali da je njen utisak da je novinarka vodila kampanju, ne protiv institucija, nego u korist majke i da je, želeći da ispravi nepravdu, počinila niz novih, pre svega prema detetu, iznoseći privatne detalje iz života porodice, za koje ne postoji nikakav interes javnosti da zna, što može dovesti i do trajnog pogoršavanja odnosa između oca i ćerke. Komisija je, potom, sa osam glasova za i jednim protiv odlučila da su prekršene tačke 1 i 4 poglavlja VII i tačke 1 i 2 poglavlja V.

Vida Petrović Škero je potom istakla da bi u obrazloženju odluke trebalo ukazati podnosiocima žalbe da bi bilo veoma dobro da su reagovali ne tekstove i obavestili javnost šta je njihov posao i na koji način rade, šta je njihova nadležnost, a šta sudska, odnosno da upoznaju javnost sa zakonom, jer je to javni interes. „Blic“ to nije u tekstovima napisao, niti je pokazao želju da odgovori na žalbu i da objasni koji je to javni interes koji ih je naveo da ovako pišu, samo o dva roditelja i jednom detetu i ništa dalje od toga.

6.-13. Komisija za žalbe vodila je objedinjenu raspravu i o žalbama Igrora Velimirovića, glavnog urednika portala „Direktno“, koji se žalio zbog toga što je više medija netačno navelo da je taj portal pozivao na ubistvo sina predsednika Vučića, kao i zbog toga što su naveli da je reč o mediju pod Đilasovom kontrolom. Takođe, sem „Republike.rs“, mediji nisu objavili ni odgovor koji im je poslat. Jelka Jovanović je mislila da Komisija ne treba da raspravlja o tome da li je portal pod Đilasovom kontrolom, odnosno da li su tom tvrdnjom mediji prekršili odredbu koja se odnosi na istinitost izveštavanja. Ukazala je na to da je čitava medijska scena takva da su članovi Komisija za žalbe, kao medijski profesionalci, dovedeni u užasnu situaciju da ocenjuju da li je neko više ili manje u pravu kada krši Kodeks i zakone i da li je nekome to dopušteno, a drugome nije i da se, time, praktično svrstava na jednu ili drugu stranu. Slučaj o kojem. Komisija raspravlja je deo, istina blaži, ali ima veze sa aktuelnom istragom o Belivuku i svim što je o tome objavljeno, kao i u vezi sa fotografijama osakaćenih leševa, jer ni jedno ni drugo nije smelo da bude objavljeno. Teško joj je što o ovome uopšte mora da odlučuje, ali nema dilemu da je prekršen Kodeks, kao i da je došlo i do uznemiravanja javnosti navodima da neko hoće da ubije predsednikovog sina. Vida Petrović Škero je rekla da sada već moramo da govorimo o pojavi, kao i da se, ni u ovom slučaju, ne treba baviti pitanjem ko je pod čijim uticajem, jer je pravo pitanje pod čijim su uticajem mediji na koje je podneta žalba, a koji su svi objavili skoro identične navode. Zato, ne samo da Komisija ne treba da se bavi pitanjem ko ima kakav politički uticaj, nego treba reći da ne želi ni da bude meta za takvo potkusurivanje. Uostalom, na čijoj god da su novinari strani, trebalo bi da rade kao profesionalci, što ovde uopšte nije slučaj, a ovi mediji su, uz objavljivanje potpuno netačnih interpretacija, svoju neprofesionalnost pokazali i time što nisu objavili odgovore na tekstove. Posebno je istakla da su mediji zaboravili, ne samo šta kaže Kodeks, nego i šta kaže zakon – neke stvari iz nekih faza krivičnog postupka ne mogu se objavljivati i pretpostavka nevinosti se ne sme kršiti. Ako je u ovim tekstovima meta na čelo stavljena predsednikovom sinu, čija se pretpostavka nevinosti krši? Klanova, pozicija ili opozije To sve, kako je rekla, potpuno prevazilazi domen normalnog medijskog funkcinisanja i ulazi se u domen prava, a novinari ne smeju da ne znaju da se ne može unapred suditi i da se ne mogu objavljivati dokazi iz istražnog postupka, jer do suđenja javnost mora da bude isključena iz tog postupka, Rekla je i da, po njenom mišljenju, pisanje o tome da neko hoće da ubije predsednikovog sina predstavljala uznemiravanje javnosti, mada s obzirom na to šta se sve u našim medijima pojavljuje, ovo svakako i nije najgore. U svakom slučaju, članovi Komisije bi trebalo principijelo da se dogovore da li će svaki put da konstatuju da ima uznemiravanja javnosti u ovakvim situacijama ili će reći da toga toliko ima, da ni ne treba o tome odlučivati, te da je njeno mišljenje da treba svaki put utvrditi takav prekršaj Kodeksa. Zorica Višnjić je takođe rekla da, bez obzira na to što nasilničko ponašanje i nasilnički govor kod nas stiču pravo građanstva, Komisija mora da štiti Kodeks i pravo pristojnog dela građana Srbije, koji ne pristaje na nasilničko ponašanje. Olivera Milošević je istakla da, kad se već govori o crtanju mete na nečije čelo, treba reći i da su mediji na koje se žalbe odnose, svojom interpretacijom teksta objavljenog na portalu „Direktno.rs“ nactrali metu na čelu kolegama u tom mediju i

dodala da ovakvi ratovi medija imaju nesagledive posledice po medijsku scenu. Marija Babić je dodala da se i njoj u provm momentu učinilo da nema uznemiravanja javnosti, jer to slušamo svaki dan i da je tek naknadno zaključila da to ne bi smelo da bude normalno i da Komisija treba da zaključi da ovo jeste uznemiravanje javnosti. Komisija je na kraju jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 1,2 i 5 poglavlja I, tačka 8 poglavlja VI, a u svim medijima, sem na portalu „Republika.rs“ i tačka 6 poglavlja IV zbog neobjavljivanja odgovora.

Sednica je završena u 15.10 sati.

Zapisnik vodila

Predsedavajuća

Gordana Novaković

Zorica Višnjic